

bibban

FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENINGENS MEDLEMSTIDNING

KONFERENS '08 NYKARLEBY

1/2008

FSBF STYRELSE 2008

ORDFÖRANDE

Fortelius, Robin ordf.
Planerare - Biblioteken.fi
Tel: (09) 310 713 14
050-549 2261
robin.fortelius@biblioteken.fi

SÖDRA SEKTIONEN

Selkälä, Tove (stm)
Ordförande för södra sektionen
Bibliotekarie
Borgå stadsbibliotek
tove.selkala@porvoo.fi

Verhola, Maria (stm)
Huvudredaktör för Bibban
Bibliotekschef
Ingå kommunbibliotek
maria.verhola@inga.fi

Österman-Lastuniemi, Maria (stm)
kassör
Bibliotekarie
Åbo stadsbibliotek
maria.osterman-lastuniemi@turku.fi

Breider, Harriet (Haye) (su/M. Verhola)
Biblioteksfunktionär
Dragsfjärds kommunbibliotek
harriet.breider@dragsfjärd.fi

Forsell, Airi (su/Tove Selkälä)
Bibliotekarie
ÅAB/Teologiska biblioteket
airi.forsell@abo.fi

Jansson, Gunilla (su/M.Österman-Lastuniemi)
Bibliotekarie
Yrkeshögskolan Sydväst, Åbo
gunilla.jansson@sydvast.fi

ÖSTERBOTTNISKA SEKTIONEN

Bäckström, Carola (stm)
Bibliotekschef
Korsnäs kommunbibliotek
carola.backstrom@korsnas.fi

Pitkakangas, Anita (stm)
Biblioteksfunktionär
Oravais kommunbibliotek
anita.pitkakangas@oravais.fi

Strandwall, Katriina (stm) viceordförande
Ordförande för österbottniska sektionen
Specialbibliotekarie
Vasa stadsbibliotek
katriina.strandwall@vaasa.fi

Vidjeskog, Johanna (su/A.Pitkakangas)
medlemsregister
Biblioteksfunktionär
Stadsbiblioteket i Jakobstad
johanna.vidjeskog@jakobstad.fi

Kuoppala, Hanna (su/C. Backström)
PR-ansvarig
Bibliotekssekreterare
Vasa vetenskapliga bibliotek Tritonia
hanna.kuoppala@tritonio.fi

Willman, Beatrice (su/K.Strandwall)
sekreterare
Bibliotekschef
Larsmo kommunbibliotek
e-post:beatrice.willman@larsmo.fi

INNEHÅLL

- 3 Ledaren
- 4 Kallelse
- 5 Årskonferensen
- 6 Ny litteratur
- 7 Inclusive library - årskonferens 08
- 10 Anmälningssblankett
- 12 Verksamhetsberättelse 07
- 15 KITKA 1-2-3
- 16 Barnbibliotekarieträff
- 17 Jordan runt på 64 dagar
- 18 Carita Forsman-Rudels
- 20 Doktorsavhandlingar
- 22 Margareta Kull-Poutanen
- 23 Medlemsärenden

Föreningens websida hittar du på adressen

www.biblioteken.fi/sv-fibiblioteksbranschenFSBF/

Under hösten har frågor kring tjänster för allmänheten – public service – varit aktuella, inte minst genom debatten kring Rundradions uppgifter och skyldigheter i fråga om att bevaka finlandssvenska medieintressen. Efter digitaliseringen i augusti och lanseringen av den finlandssvenska tv-kanalen FST5 har man också diskuterat modeller och tillämpningar för en levande tvåspråkighet och ett fortsatt svenskt tv-utbud. Synpunkter på en alltför långt driven isolering i en egen tv-kanal har framförts, å andra sidan har den s.k. *taxellska paradoxen* försvarats: ingen tvåspråkighet utan levande enspråkiga svenska lösningar.

Språkliga modeller och lösningar för en fortsatt svensk biblioteksverksamhet har också kännetecknat Finlands svenska biblioteksförnings verksamhet. Själva organisationsstrukturen har varit uppe för behandling; ska föreningen gå samman med sin finska systerförening för att få större genomslagskraft i generella biblioteksfrågor? Utbildningen har varit aktuell; hur lösa frågan kring generationsväxlingen speciellt vid de finlandssvenska folkbiblioteken? Frågorna har fått sina svar. Finlands svenska biblioteksförning fortsätter som en självständig förening, med ett om möjligt än intensivare samarbete med de finska organisationerna, bl.a. genom den fackliga samarbetsgruppen Minerva och BFSO – Biblioteksförningarnas samarbetsorgan. En svensk biblioteksfunktionsutbildning har skapats vid Borgå handelsläroverk i samarbete med föreningen och Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi.

Finlands svenska biblioteksförning månar om en fungerande svensk biblioteksverksamhet på fältet. En biblioteksverksamhet som i själva verket digitaliserades så tidigt som i mitten av 90-talet i och med lanseringen av portalen Biblioteken.fi samt Fredrika- och Lukas-katalogerna på webben. Utvecklingen av digitala webbtjänster har sedan dess varit enorm. De finlandssvenska biblioteken deltar numera i nationella, allt mer interaktiva, bibliotekstjänster. För tillfället utvecklas en nationell nätstrategi med målsättning att skapa bl.a. gemensamma nationella webbtjänster i Bibliotek 2.0-anda samt gemensamma statistiska verktyg för att mäta den virtuella delen av biblioteksverksamheten. Samarbetet kring nätverksstrategin omfattar givetvis alla bibliotekssektorer och regionala satsningar. Digitaliseringen märks också i det elektroniska materialet som genom gemensam upphandling i olika konsortier tillhandahålls avgiftsfritt för bibliotekskunderna i Nationalbibliotekets regi. På regionalt håll öppnas allt fler digitala källor för allmänt bruk via biblioteken. Den nationella chatttjänsten kommer att utgöra en gemensam utmaning för de finlandssvenska bibliotekssektorerna.

Jag tycker att de finlandssvenska biblioteken har många kanaler för svenska tjänster, och Finlands svenska biblioteksförning har som ett sammanbindande organ inom public service i dem ett trumfkort; de digitala tjänsterna bygger på det traditionella biblioteksnetet med sina lokaler och samlingar samt framförallt en kunnig och tjänstvillig personal. Utlåningen och förmedlingen av biblioteksmaterial är en central del av verksamheten vid biblioteken.

Finlands svenska biblioteksförning har under Ringa Sandelin och tidigare ordföranden på ett förnämligt sätt skött om att föreningen i sin verksamhet lyckats garantera en levande biblioteksverksamhet i samtiden med sikte på framtiden. Som ny ordförande tycker jag det känns som att komma till ett färdigdukat bord. Jag hoppas att jag med styrelsens hjälp förmår kanalisera bordets gåvor enligt en allmänt omfattad meny i fungerande lösningar kring språk, låneverksamhet, digitala tjänster och nordiskt samarbete.

Robin Fortelius

Ordförande för Finlands svenska biblioteksförning
Planerare och svensk redaktör vid Biblioteken.fi.

AKTUELLT

KALLELSE TILL VÅRMÖTE

Finlands svenska biblioteksörening r.f. kallar till vårmöte i Åbo lördagen den 10 maj kl. 12.30. Värmötet hålls i auditoriet i Reuterska huset vid Åbo Akademi (Henriksgratan 9). Värmötet tar upp stadgeenliga ärenden så som bokslut och verksamhetsberättelse 2007. Förslaget till Verksamhetsberättelsen 2007 ingår i detta nummer av Bibban. Om någon vill ta upp ett ärende till diskussion bör styrelsen få ärendet en månad före vårmötet.

Programmet inleds med kaffe och semla kl. 12 och sen följer vårmötet. Efter mötet får vi en guidad promenad från Åbo Akademi till Apoteksmuseet och Qwenselska gården (Västra Strandgatan 13). Efter museibesöket avslutar vi dagen med middag på Restaurangbåten Svarte Rudolf (Östra strandgatan, mitt emot Apoteksmuseet på andra sidan ån).

Tåg norrifrån är i Åbo vid 11-tiden. Från järnvägsstationen till Åbo Akademi är det ca 3 km. Karta över Åbo hittar du på följande webbadress: <http://opaskartta.turku.fi/>

Tidtabell

12.00-12.30 Kaffe och trevlig samvaro, föreningen bjuder kaffe och semla

12.30-13.30 Varmöte i auditoriet i Reuterska huset vid Åbo Akademi

13.30-15.50 Guidad promenad till och besök på Apoteksmuseet, Föreningen bjuder på inträdesavgiften

16.00 – Middag på Restaurang Svarte Rudolf (var och en betalar själv)

Middagsalternativ

Menu 1. • 32,00

Nötig getostsallad, båtens batong, rostat ankbröst med äppeösås och Lyonpotatis. Körbärsclafoutis, glass smaksatt med äkta vanilj.

Menu 2. • 29,00

Fänkålscappucino, båtens batong, timbal på broccoli, grönsakstagliateilli, svampstuvning, Passionsfruktsglass, chokladflagor.

Anmäl dig (för serveringens skull) **senaste den 10 april** till fsbfkonferens@gmail.com

eller Tove Selkälä tfn 019-5202431 (jobb) eller 050-5405605 (mobil). Meddela samtidigt eventuella allergier eller andra dieter.

Alla medlemmar är hjärtligt välkomna!

FÖRENINGENS NYA ORDFÖRANDE

ROBIN FORTELIUS

Mitt första bibliotek var nog det i barndomshemmet. Där fanns både skön- och facklitteratur i en omfattning från kåserisamlingar, deckare, dikter, romaner och essäer till konst, historia och till och med ett och annat vetenskapligt verk. Det kunde hända att jag efter ett besök på mitt första riktiga bibliotek i Lappträsk fann att den bok jag hade lånat redan fanns hemma. Kanske vaknade det då ett intresse av samordning på bibliotek. Hur som helst startade min biblioteksbanan på Lovisa stadsbibliotek, där jag i olika repriser under slutet av 70-talet arbetade som sommarvi-

karie. Ett arbete som väl passade ihop med mina studier i svensk litteratur och nordisk filologi (som det då hette) vid Helsingfors universitet.

Efter fyra års studier aktualiserades frågan om vad en språkstudierande humanist egentligen skall företa sig i livet med tanke på brödfödan. Lärarbanan var inget alternativ för mig. När några studie-kamrater uppmärksammade biblioteks-yrket och Social- och kommunal-högskolans bibliotekariekurs föreföll det som ett naturligt och givande val. Så kom också jag att delta i den sista "biblioteks-kursen" vid

Soc- & kom 1980-82. Jag praktiserade och vikarierade under de åren på Lovisa stadsbibliotek. Bibliotekarie blev jag våren 1982. Min första fasta anställning fick jag på referensavdelningen vid Esbo stadsbibliotek 1983. Referensavdelningen hade som den första på folkbiblioteken i landet fått tillgång till extern databassökning, till en början i KDOK/MINTTU-databaserna. Den lilla termoskrivaren, som via telefonuppkoppling (luren lades på det integrerade modemmet) kontaktade Statens datamaskinscentral, öppnade nya vyer på litteratursökning i den svindlande hastighe-

ten på 360 byte/sekund. Snart var jag äldre amanuens och termoskrivaren byttes ut mot det nya underverket: pc:n.

Databassökningen blev mer allmän och jag fick uppdraget att under titeln Läns-konsulent i ADB vid sidan om ordinarie arbete sköta undervisningen i "datorstödd informationsökning" inom det finlandssvenska biblioteksdistriktet åren 1986-94. Under den tiden utvecklades grunden för biblioteks-it och de första datanätverken uppstod. Bibliotekssystemen och de samarbetande biblioteks nätverken skapades också då. Det var ett vitt och nytt område att läsa sig in på och lära sig tekniken kring, på alla håll. Jag minns en natt med ett trilskande modem i Liljendal, ett helt oinitierat modem i Kimito, möten kring val av bibliotekssystem i Karis och äventyr i Korsholm och Dalsbruk. För det mesta var föreläsningarna, kurserna och mötena helt lyckade och förhoppningsvis givande för alla parter. Mellan varven hann jag koppla av med att framträda i radiokåserier under signaturen Batman Fragilius.

På fragila grunder fick jag sommaren 1990 tjänstledigt för att översätta Fennica cd-rom till svenska vid Helsingfors universitetsbibliotek. Överbibliotekarien lär ha tvivlat över valet, eftersom jag inte hade någon akademisk examen. (Avhandlingen om ortnamnen i Hindersby låg vid det laget i en skolåda.) Uppdraget sporrade till en pro gradu-avhandling i ämnet översättningsteori på Institutionen för nordiska språk vid Helsingfors universitet och fadäsen med den akademiska examen var

åtgärdad 1992. Med en fil.mag. öppnades möjligheten till ett vikariat som forskare på Svenska avdelningen vid Forskningscentralen för de inhemska språken, också känd som Svenska språkbyrån. Där arbetade jag med språkvård och ny teknik kring dokumentering och distribution av språkliga källor och tjänster 1993-96. Internet och framförallt webben höll då på att utvecklas. Jag fick chansen att skapa avdelningens webbplats, ett arbete som jag utförde i direkt html-kodning med hjälp av ett editeringsprogram, där somliga kommandon krävde fyra nedtryckta tangenter på en gång. Min tangentbords-färdighet kulminerade nog då. Anställningen resulterade också i en bok om nya medier, som jag skrev tillsammans med Marit Olander. "Boken utan band" gavs ut på Kirjastopalvelu och den svenska delen blev den första svenska fackbok som publicerades på webben (åtminstone i Finland, får jag väl gardera). Ett annat intressant projekt som jag deltog i var utarbetandet av ett svenskt språkkon-trollprogram för finlandssvenska skrib-enter. Perioden på Svenska avdelningen gav en grund för vidare insikter i fråga om allmänsvenskt språkbruk inom översättning, webbhantering, it-tillämpningar och informationsökning.

De insikterna kom väl till pass då jag 1997 blev anställd som svensk planerare inom projektet Kunskapens Hus, som då drevs av Finlands biblioteks-förening. Kunskapens Hus hade som målsättning att sköta den nationella biblioteksportalen Puls och

att utveckla biblioteks- och söktjänster kring den samt att undervisa i tillämpningen av tjänsterna. Kunskapens Hus blev Biblioteken.fi och administrationen övergick till Helsingfors stadsbibliotek i sin egenskap av Centralbiblioteket för de allmänna biblioteken i Finland. I dag arbetar Redaktionen för Biblioteken.fi fortsatt finansierad av undervisningsministeriet med samma mål.

Uppgiften som svensk planerare och redaktör vid Biblioteken.fi är både utmanande och stimulerande i en tid då informationssamhället går över i en större samverkan i den sociala webben. Arbetet innebär engagemang i både detaljer kring webbuppdatering och större kulturella sammanhang. Jag hoppas att jag som ny ordförande i Finlands svenska biblioteks-förening kan omsätta de här erfarenheterna på bästa sätt, så väl i nationella, nordiska som internationella aspekter.

De nya digitala bibliotekstillämpningarna bäddar för ett gränslöst bibliotek, där kunderna får en mer interaktiv roll. Jag undrar ibland kring det bibliotek jag har hemma; mina söner använder det inte speciellt mycket. De representerar väl de nya bibliotekskunderna, där en personlig hemdator med adekvat uppkopplings-hastighet till övergripande biblioteks-tjänster kommer att bli ett minne för livet. Tröstar mig deras farfar, en gång i tiderna medlem i biblioteksnämnden i Lappträsk.

NYA ANSIKTEN I STYRELSEN

Ny styrelsemedlem från södra Finland är

Haye Breider

Haye (eg. Harriet men lystrar inte till det) **Breider**, bibliteksfunktionär i Dragsfjärd. Börjad epå läroavtal 2005 och har jobbat i Dragsfjärd sedan dess. Trivs som fisken i vattnet med att jobba på ett litet bibliotek där man har alla slags arbetsuppgifter. Älskar min dvärgschnauzer Morris, som nu är min viktigaste hobby. Dessutom sysslar jag med bl.a. fotografering, akvarellmålning och släktforskning.

AKTUELLT

Ny styrelsemedlem från Österbotten är

Anita Pitkäkangas

Arbetar deltid som biblioteksfunktionär i Oravais där jag också är bosatt. Jag trivs bra med de mångsidiga uppgifterna man har vid ett litet kommunbibliotek. Speciellt tycker jag om att planera och ordna läsförmedlande aktiviteter för barn. Jag har arbetat 5 år vid biblioteket, samtidigt har jag studerat informationsförvaltning. Har tre barn i skolåldern och de inspirerar mig att läsa böcker inom pedagogik, fostran, psykologi etc. Jag tycker också om att gå på kurser och föreläsningar inom samma ämnen. Vad jag skall bli då jag blir stor vet jag inte. Men då jag blir pensionerad skall jag läsa alla böcker som jag inte hinner med just nu: Nackdelen med biblioteksarbetet är när man ser så många böcker man skulle vilja läsa.

Jag tycker det skall bli intressant och lärorikt att få vara med som styrelsemedlem i FSBF, roligt blir det också att lära känna nytt folk i biblioteksbranschen.

NYA BÖCKER

Varför har inte fler bibliotekarier läderbyxor?

Författare Christer Hermansson

JOHANNA VIDJESKOG

Christer Hermansson, född 1963, är legitimerad bibliotekarie, författare och kulturchef i Strängnäs kommun, samt styrelseledamot i Sveriges Författar-förbund. Han har bland annat skrivit romanerna *Cilliman* (1994), *Ich bin ein Bibliothekar!* (2001) och *Pappa Luigi betraktade mina smala handleder* (2006).

Boken *Varför har inte fler bibliotekarier läderbyxor?* inleds med korta texter från hans tid som bibliotekarie i Malmö som följs upp med några bibliotekspolitiska debattinlägg. Boken avslutas med krönikor. I boken kan du läsa om bl.a. gallringens svåra konst, biblioteksängest, biblioteket och våldet samt varför bibliotekarier borde ha läderbyxor.

I krönikan *"Biblioteken och våldet eller vägra att ta skit!"* skriver Christer Hermansson:

"Och varför kan inte bibliotekarier och biblioteksassistenter få kravallutrustning och vattenkanoner? Eller åtminstone skyddsvästar? Om det är orealistiska krav så är det minsta vi kan göra att vägra arbeta under hot om våld överhuvudtaget. Det är i högsta grad en facklig fråga och en fråga till bibliotekscheferna. Vägra att bli utsatt för våld! Ta inte skit! Vi har väl inte studerat på Bibliotekshögskolan för att gapa och skrika på jobbiga barn och ungdomar, även om det kan kännas rätt skönt att köra skiten ur dem död och då."

Angående läderbyxorna skriver Hermansson följande i krönikan *"Varför har inte fler bibliotekarier läderbyxor?"*

"Nej, vad jag menar är bara att läderbyxor är mycket praktiskt att ha i vardagligt biblioteksarbete. Är man till exempel på sjukhusbibliotek får man ofta ta emot och samla in böcker som är oerhört kladdiga och kletiga. Då kan man enkelt torka av händerna eller böckerna på brallorna. Efter jobbet är det bara att spola av byxorna så är de fräscha igen."

Plock ur krönikan *"Har du biblioteksängest?"*

"Svara ja eller nej på följande påståenden:

1. Informationsdiskpassen upplever jag som generellt plågsamma.
2. Informationsdiskpassen är det värsta momentet i mitt arbete.
3. Informationsdiskpassen kommer jag att ha mardrömmar om resten av mitt liv på grund av min antiinformationskompetenta hållning (jag vet inte hur jag ska söka efter information på ett adekvat sätt).
4. Informationsdiskpassen är något jag måste ta mig igenom vare sig jag vill eller inte.

5. Vissa påstridiga kunder undviker jag, så fort jag känner lukten av dem, alltid genom att trycka ner ansiktet i det senaste numret av Biblioteksbladet. Det ger dem förhoppningsvis en känsla av att jag är upptagen med viktigt informationsarbete.

Svarar du ja på fler än två påståenden? Du har *"biblioteksängest!"*

I debatten *"Bibliotekariernas besservisser-attityd och censurer"* skriver Hermansson:

"Denna enorma makt som inköpsansvariga och bibliotekarier vid bokinköpsmöten har innebär också ett stort ansvar gentemot medborgarna. Kom ihåg att vi är bibliotekarier och inte självutnämnda åsiktspolisier! Och låt mig ännu en gång påminna om Jon Erik Nordstrands visa ord (och försök ta in dessa både i hjärta och i hjärna)":

"I bibliotekarieprofessionen skall ligga ett försvar av rätten till fritt informationsinbämmande. Detta är inte möjligt utan ett fritt informations-spridande, och därför bör alla bibliotekarier vara mot-censur."

Bokfakta

Författare: Christer Hermansson
Titel: *Varför har inte fler bibliotekarier läderbyxor?*
Bok & Form, 2007
Originalpocket, 154 sidor
ISBN: 978-91-976567-2-6

INCLUSIVE LIBRARY

– det tillgängliga biblioteket

FSBF årskonferens i Nykarleby 4-5.9.2008

KATRIINA STRANDWALL

Plats för årets konferens är Kristliga folkhögskolan i Nykarleby där vi får ta del av intressanta och informativa föreläsningar. Allt konferensprogram är koncentrerat till Folkhögskolan. Lunchen intas i folkhögskolans vackra matsal och övernattnings sker i dubbel- eller enkelrum i internatet. På torsdagen gör vi ett besök till Kuddnäs, Topelius barndomshem. Kvällsmiddagen med program avnjuts vid Juthbacka herrgård.

Programmets innehåll är aktuellt för alla bibliotekssektorer. Hur skall vi kunna bemöta biblioteksbesökare och låntagare med funktionshinder, som behöver speciella arrangemang. Hur kan rörelsehindrade komma in i bibliotekslokalen och hur kan de röra sig i biblioteket? Vad kan vi erbjuda kunder med synskada, hörselskada eller lässvårigheter? Och hur kan vi anpassa bibliotekens webbsidor så att de passar olika användargrupper?

Svar på detta ger de föreläsare vi bjudit in till konferensen. Carola Lithén från Korsholm inleder med de erfarenheter hon har som rullstolsburen. Sven-Olof Isaksson, specialutbildare inom Invalidförbundet är insatt i de lagar och förordningar som reglerar planeringen av offentliga utrymmen och de krav som finns om tillgänglighet till utrymmet.

Inger Edebro Sikström från Umeå stadsbibliotek är projektansvarig för "Bibliotek 2007", ett projekt som syftar till att öka tillgängligheten till bibliotekens tjänster, så att dessa kan nås av alla på lika villkor. I synnerhet gäller detta personer med funk-

tionshinder. I centrum står den allra senaste tekniken, t.ex. webbaserade tjänster.

På eftermiddagen presenterar Camilla Bäckman från Datero – datacenter för specialgrupper hur man kunnat utöka utbudet av utlåningsmaterial till personer med funktionshinder med särskild inriktning på pedagogiska och habiliterande dataprogram. Sonja Haga-Eriksson berättar om barn och vuxna, som på grund av funktionsnedsättning behöver hjälpmedel för kommunikation på grund av grava talhandikapp, för styrning av dator på grund av fysiska funktionshinder, att kunna studera, läsa och skriva, databaserad rehabilitering, utökade möjligheter till meningsfull fritidssysselsättning för funktionshindrade personer.

Fredagen inleds med föreningens lagstadgade höstmöte.

Efter detta får vi ett block om innehållet i biblioteket. Vad kan vi erbjuda kunder med synskada eller hörselskada? Minna von Zansen från Celia berättar om service för synskadade och Sonja Londen från Svenska hörsselförbundet informerar om vad som behöver tas i beaktande inom biblioteken för hörselskadade. LL-center erbjuder lättläst material för lässvaga personer, Johanna von Rutenberg berättar mera om detta material.

Efter lunchen besöker vi Yrkesträningskolan Optima där vi får följa med hur man ordnat anpassad undervisning och hur olika hjälpmedel för personer med funktionshinder fungerar i praktiken.

Årskonferensen avslutas med litterärt kaffe i Nykarleby stadsbibliotek

Avstånden i Nykarleby är inte långa och man kan bra promenera mellan de olika ställena men vi har också buss till förfogande under dagarna.

Program och anmälningsblankett till konferensen finns i detta nummer av Bibban. Vi ser dock gärna att ni anmäler er elektroniskt. Alla elektroniska anmälningar kvitteras inom några arbetsdagar för att undvika att någon faller bort.

Kontaktuppgifter:

Nykarleby stadsbibliotek
"Konferens 2008"
PB 13
66900 NYKARLEBY

e-post

fsbfkonferens@google.com

konferenssekreterarens telefon

044-283 1060

Mera om Nykarleby på websidan
www.nykarleby.fi

NYKARLEBY

- SKALDERNAS STAD

MARGIT WESTERLUND

Bibliotekschef i Nykarleby

Är inte det förmätet? Skalder finns väl på de flesta orter? Men ändå – utan att ta till brösttoner vågar jag hävda att sällan har väl en självpåtagen stolthet ägt större berättigande. Nykarleby är en litterärt mycket fruktbar bygd, där listan över författare som endera fötts i staden eller under en del av sitt liv bott och verkat i staden upptar ett fyrtiotal namn. Självklart är Zacharias (Zachris) Topelius stadens stora son, men tunga namn är också R.R. Eklund, Gösta Ågren, Lars Huldén, Eva-Stina Byggmästar m.fl. (Intresserade kan besöka sidan Våra författare, adress <http://www.nykarleby.fi/se/1705>.)

Nykarleby har år 2008 ca 7450 invånare. 90,1 % har svenska som modersmål, 8,5 % finska och 1,4 % något annat modersmål. Till Nykarleby hör förutom den gamla stamstaden (grundad 1620) också byarna i den gamla landskommunen samt Jeppo och Munsala. Sammanläggningen av dessa kommuner skedde år 1975. Vi får se vad KSSR-processen för med sig i framtiden. Tillsvidare fortsätter Nykarleby som självständig kommun.

Geografiskt ligger Nykarleby vid kusten och stadens karaktärsblomma är strandvial. Det oaktat att Nykarleby har långa havsstränder och ett förflutet som sjöfartsstad syns det inte mycket av detta i stadsbilden. Liksom övriga österbottniska städer har Nykarleby drabbats av landhöjningens konsekvenser. Nykarleby älv delar Nykarleby centrum i gamla staden och "nystan" och ger staden en idyllisk prägel – och ett välkommet tillskott av energi i form av vattenkraft. Vyer från

stadens vattentorn domineras av omgivande skog på de flesta sidor, många har egen skog att bruka och bärplockaren – Lars Huldén och andra – har inte lång väg ut i naturen.

I alla bygder inom Svenskfinland lever fortfarande f.d. folkskollärare som fått sin utbildning i Nykarleby seminarium. Seminariebyggnaderna hyser numera Topeliusgymnasiet, som specialiserat sig på naturvetenskap och företagsfostran. Granne med Topeliusgymnasiet är Kristliga Folkhögskolan, där bl.a. kyrkans barnledare får sin utbildning. Annan utbildning i Nykarleby efter grundskolan är konstutbildningen inom Svenska yrkesinstitutet och Svenska yrkeshögskolan. Nykarleby är också huvudort för Yrkesutbildningskolan Optima med elever från hela Svenskfinland. Grundskolorna är 9 till antalet, 8 svenskspråkiga och en finskspråkig. I Nykarleby finns också eget högstadium, Carleborgsskolan.

När hantverkaren slipar fönsterkarmarna kommer slippappret från Mirka i Jeppo. Mirka är näst staden den största arbetsgivaren i Nykarleby och ett växande företag med en världsvid marknad. Plastkrukan för blomman på fönsterbrädan kommer med stor sannolikhet från Nykarleby, från Prevox som numera ingår i KWH-koncernen. Minilastare, truckar och systemlösningar inom industriautomation är Norcar-BSB:s specialitet. Trappor, spol- och sugaggregat samt båtar är annat som också tillverkas i kommunen. Pälsfarmningen sysselsätter många både direkt och indirekt. Potatisodling och –förädling är en annan landsbygdsnäring som ger mat på bordet åt många. Överhuvudtaget har Nykarleby många egna företagare. Arbetslösheten är låg (bara drygt 3 %). Driftigheten syns också i den stora föreningsaktiviteten. Det finns många aktiva föreningar inom både idrott och kultur, samt inom den sociala sektorn. Idrottsrörelsen kan glädja sig åt många

högklassiga anläggningar, den nyaste är Stjärnhallen med bl.a. hemma-arena för innebandylaget Blue Fox. Samarbetet med Kultur- och fritidsbyrån samt Arbis är gott. Årligen återkommande evenemang som samlar stora skaror är Topeliusfesten och idrottsgalan i januari, lådbilsrallyt i maj, Monäsrodden i juli och Kulturveckan i augusti.

Vi får inte heller glömma alla byafester under högsommaren. Det absolut största evenemanget är Juthbacka marknad - Finlands största loppmarknad - som samlar drygt 10.000 personer nästista fredagen och lördagen i augusti. Det sista veckoslutet i augusti är vikt för villaavslutningen i norra Österbotten, så också i Nykarleby.

Ett annorlunda evenemang som kommer att sätta sin prägel på Nykarleby detta år är firandet av minnet av slaget vid Juthas 1808. - Filmen "Colorado Avenue" spelades in i Nykarleby, liksom TV-filmerna "Småstads-berättelser".

De driftiga Nykarlebyborna utmärker sig också på annat håll i samhället. Från Nykarleby har förutom författare utgått bl.a. män i staten, historiker, musiker och kompositörer (Erik Bergman m.fl.) regissörer, TV-reportrar, duktiga företagsledare, ingenjörer och uppfinnare (en viss Linus Torvalds har rötter i Jeppo).

Församlingsmässigt hör de flesta till evangelisk-lutherska kyrkan, men även många frikyrkor och utomkyrkliga rörelser

St. Birgittas kyrka från år 1708 fotograferad från älvbranten.

har anhängare i Nykarleby. Nykarleby kyrka - Sankta Birgitta kyrka - firar just detta år sitt 300-årsjubileum. Firandet pågår hela året och inleddes med uppföranden redan under adventstiden 2007. - Musiklivet är livligt i Nykarleby ed många körer, blåsorkester (Jeppo ungdomsorkester) och stråkorkester samt grupper och solister av olika slag Nykarlebyborna har också en förkärlek för museer - här finns Nykarleby museum med samlingar från stadens storhetstid som sjöfartsstad, Finlands svenska skolmuseum (Munsala, här finns självfallet bygdemuseer

i snart sagt varje by, migrantmuseum (i Vexala), historisk järnväg (i Kovjoki), tekniskt museum, docmuseum (i Pensala) samt självfallet Kuddnäs - Topelius barndomshem, som vi kommer att besöka.

Biblioteket då?

Jo, vi bor trångt men centralt och gläder oss åt att hälsa er välkomna till Nykarleby i höst!

Nykarleby är väl värt ett besök!

Sommarbild från Andra sjön i Nykarleby.

Inclusive Library - det tillgängliga biblioteket

Finlands svenska biblioteksförenings årskonferens i Nykarleby 4-5.9.2008

Preliminärt program

Torsdag 4.9.2008

- 09.30-10.00 Anmälan och kaffe
10.00-10.15 Välkomsthälsning - FSBF (Robin Fortelius) och Nykarleby stad
10.15-11.00 Kultur för alla? - hinderfri miljö och tillgänglighet - Carola Lithén (Korsholm)
11.15-12.00 Tillgänglighet, vad säger lagar och förordningar - Sven-Olof Isaksson, specialutbildare inom Invalidförbundet
- 12.15-13.15 **Lunch** vid Kristliga Folkhögskolan
- 13.20-14.45 För alla på lika villkor - en vision att bara drömma om - Inger Edebro Sikström, bibliotekschef Umeå stadsbibliotek
- 14.45-15.00 **Kaffe**
- 15.00-16.00 Läsa fast man inte kan? - det går med läshjälpmiddel! - Sonja Haga-Erickson, talterapeut, poliklinikansvarig vid Datero-polikliniken
Någonting för alla- lånematerial för personer med funktionshinder - Camilla Bäckman, pedagogisk handledare vid Datero
- 16.15-17.00 Guidad tur till Kuddnäs (busstransport tur-retur)
18.30 Busstransport från Kristliga Folkhögskolan till Juthbacka Herrgård
19.00-22.30 **Middag** vid Juthbacka Herrgård

Fredag 5.9.2008

- 08.30-09.30 FSBF:s höstmöte
Kort paus med förfriskningar
- 09.30-10.10 Rätt till litteratur och information - LL allt viktigare för många - Johanna von Rutenberg, planerare vid LL-Center
10.10-10.50 Samarbete mellan Celia och biblioteken Minna von Zansen, servicechef vid Celias bibliotekstjänster
10.50-11.30 Bibliotekstjänster för hörselskadade Sonja Londen, Svenska hörsselförbundet r.f.
- 11.30-12.15 **Lunch** vid Kristliga Folkhögskolan
- 12.20-13.30 Besök vid Yrkesträningskolan Optima i Nykarleby - anpassad undervisning på andra stadiet (busstransport) - Sixten Snellman, rektor och Bjarne Westerlund, lektor
13.45-14.30 Avslutning och kaffe vid Nykarleby stadsbibliotek (busstransport)
- (Busstransport till Bennäs)

ANMÄLNINGSBLANKETT

Namn
Adress
E-post Telefon
Arbetsplats

Deltagaravgift om anmälan görs före 30.6

2 dagar

- Medlem 60€
- Icke-medlem 80€
- Pensionär 30€
- Biblioteksstuderande på heltid 0€

1 dag, ange vilken:.....

- Medlem 40€
- Icke-medlem 50€
- Pensionär 20€
- Biblioteksstuderande på heltid 0€

Deltagaravgift om anmälan görs mellan 1.7-31.7

2 dagar

- Medlem 80€
- Icke-medlem 100€
- Pension 40€
- Biblioteksstuderande på heltid 40€

1 dag, ange vilken:.....

- Medlem 50€
- Icke-medlem 80€
- Pension 30€
- Biblioteksstuderande på heltid 30€

Summa: _____ €

Dubbelrum

- 1 natt 40€/pers

- 2 nätter 80€/pers

Enkelrum (begränsat antal)

- 1 natt 55€/pers

- 2 nätter 110€/pers

Summa: _____ €

Lunch med efterrätt och kaffe to 4.9 11,00€

Lunch med efterrätt och kaffe to 4.9 11,00€

Middag torsdag kväll 4 september 30,00€

Förrätt

- Kallrökt forell på salladsbädd
- Bouché med svampstuvning

Varmrätt

- Oxfile med gräddkonjakssås
 - Laxfjäril på grönsaksbädd
 - Rödbetsbiffar med ädelostsås
- Till alla alternativen hör även rostade grönsaker och potatishalvor

Dessert

- Kaffe och moccaparfait med hjortronsås (samma efterrätt för alla)

Summa: _____ €

Specialdieter/Allergier:

Totalsumma: _____ €

Räkna samman dina avgifter och erlägg summan senast den **31.7** på föreningens konto
Finlands svenska biblioteksforening r.f.

Sampo 800012 -70200513, referensnummer: 300 500 2

OBS! Betalda avgifter återbetalas ej. Använd referensnumret när du betalar din avgift.

Skicka anmälningsblanketten till: Nykarleby stadsbibliotek, Konferens 2008, PB 13,
66900 NYKARLEBY

e-post: fsbfkonferens@gmail.com

Förslag till

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2007

för FINLANDS SVENSKA BIBLIOTEKSFÖRENING rf

Finlands svenska biblioteksforening r.f. är en ideell forening, som har ett särskilt ansvar för finlandssvenska biblioteks-frågor. Foreningen skall stöda den finlandssvenska identiteten och kulturen i bibliotek både i svenska och tvåspråkiga miljöer. Foreningen är ett samlande organ för anställda vid olika typer av bibliotek som t.ex. de allmänna och vetenskapliga biblioteken och yrkeshögskolebibliotek. Också studerande, förtroendevalda och övriga intresserade kan bli medlemmar i foreningen. Foreningen grundades år 1938, då Österbottens svenska biblioteksforening bildades. År 1945 grundades Biblioteksforeningen för södra Finland och 1982 sammanslogs dessa och antog det gemensamma namnet Finlands svenska biblioteksforening.

1. STYRELSENS SAMMANSÄTTNING

Ordförande: Ringa Sandelin, Ekenäs
Viceordförande: Katriina Strandwall, Vasa
Sekreterare: Annika Lund, Jakobstad
Kassör: Maria Österman-Lastuniemi, Åbo
Styrelsemedlemmar (ordinarie/suppl.)

Södra Finland

- Gunilla Jansson (suppl.)
- Jenny Olsson (suppl.)
- Tove Selkälä (ord.)
- Maria Verhola (suppl.)
- Karolina Zilliacus (ord.)
- Maria Österman-Lastuniemi (ord.)

Österbotten

- Carola Bäckström (ord.)
- Hanna Kuoppala (suppl.)
- Annika Lund (ord.)
- Katriina Strandwall (ord.)
- Johanna Vidjeskog (suppl.)
- Beatrice Villman (suppl.)

Styrelsen har två sektioner. Medlemmarna från södra Finland jämte suppleanter bildar sektionen för södra Finland, medlemmarna och suppleanterna från Österbotten bildar österbottniska sektionen.

Styrelsens arbete

Fördelningen av arbetsuppgifter inom styrelsen fortsatte enligt den modell som infördes år 2000. Styrelsens ordinarie medlemmar har egna ansvarsområden. Suppleanter från den sektion som arrangerar årskonferensen skall alltid närvara vid styrelsens möten.

Styrelsens arbetsuppgifter utöver ordförandens, sekreterarens och kassörens:

Bibbanredaktörer: Katriina Strandwall, Ulrika Backlund, Jenny Olsson-Korsu, Maria Verhola, Karolina Zilliacus, Tove Selkälä.

Medlemsregister: Johanna Vidjeskog

Styrelsen har under året sammanträtt 4 gånger. Årets sista möte 1-2.11 2007 var ett gemensamt möte för gamla och nya styrelsen. Vid foreningens vårmöte den 5.5 i Karleby deltog 12 medlemmar, vid höstmötet i Borgå 2007 deltog 46 medlemmar. Revisorer för 2006 års bokslut var Christina Flemming (Margit Westerlund), Berit Öhman (Siv Kasslin).

2. MEDLEMMAR OCH MEDLEMSAVGIFT

Antalet ordinarie medlemmar år 2007 var 313 st., varav 180 från södra Finland och 133 från Österbotten. Därtill kommer 77 institutionella medlemmar (sammanlagt 390 medlemmar). Under året anslöt sig 5 nya medlemmar till foreningen, 3 till södra sektionen och 2 till österbottniska sektionen. Under året utträdde 5 medlemmar ur foreningen.

Medlemsavgiften var 20 euro, för studerande, arbetslösa och pensionärer 10 euro. Som medlemsförmån erhåller foreningens medlemmar förutom tidningen

Bibban, 20% rabatt på alla privata inköp hos Tibo Trading. SFV:s årsbok och tidskriften Svenskbygden distribueras till de medlemmar som registrerat sitt medlemskap hos SFV.

3. EKONOMI 2007

4. TYNGDPUNKTSVERKSAMHET OCH AKTUELLA PROJEKT

Årskonferens 2007

Årets konferens hölls i Borgå 6-7 september 2007, samtidigt hölls även foreningens höstmöte.

Detta år gick konferensen under rubriken "*Kan vi möta förändringar? - Mentorskap - tyst kunskap - nya modeller.*"

Höstmötet och årskonferensen har tre viktiga pelare: en årlig svensk fortbildning på området, ett tillfälle för socialt umgänge med andra medlemmar som är på geografiskt långt avstånd från varandra och för det tredje FSBF:s lagstadgade höstmöte.

Konferensen samlade omkring 70 deltagare från olika typer av bibliotek och organisationer och 12 föreläsare. Föreläsningarna på torsdagen hölls inom temat "*Hur överför vi kunskap*" och behandlade bl.a. tyst kunskap och mentorskap. Deltagarna fick också höra om vad som sker inom bibliotekarieutbildningen vid Åbo Akademi och Öppna Universitet vid Åbo Akademi samt inom andra stadiets utbildning som ordnas gemensamt av Borgå Handelsläroverk och Öppna Universitet vid Åbo Akademi. Även Undervisningsministeriets syn på biblioteken framtid hördes.

Efter torsdagens föreläsningar kunde deltagarna antingen bekanta sig med J.L. Runebergs hem eller besöka Borgå Gymnasium och se deras antika boksamling. Kvällsmiddagen äts på restaurang Cafe Cabriole och Porvoo Hot Club Band underhöll med musik och sång.

Fredagen gick under rubriken "*Alternativa modeller*". Deltagarna fick bl.a. höra om hur utlokaliseringen av tjänster och logistik har fungerat vid Kolding bibliotek i Danmark. Även beställare-utförare-modellen presenterades under dagen, liksom sökportalen söklussen och Nelli.

Jubileum

Konferensen avslutades med kaffe och 25-års jubileumstårta. Ordförande Ringa Sandelin berättade lite om vad som har hänt under föreningens 25-åriga historia. Under höstmötet hade föreningen utsett två nya hedersmedlemmar, Ulla-Brita Lundberg och Monica Borg-Sunabacka. Dessa två var ordförande i respektive biblioteksförening, Österbottniska och Södra Finlands, när sammanslagningen skedde 1982. Inför jubileumsåret hade föreningen låtit tillverka nya pr-saker i form av nyckelkedjor (rosa och svarta) och pinsar (vita och svarta).

Pokalen för bästa svenskspråkiga hemsida gick detta år till Åbo stadsbibliotek.

Konferenssekreterare under året har varit Minna Vihreäluoto som har skött de praktiska arrangemangen till full belåtenhet. Deltagarnas utvärdering av konferensen var positiv. Det var första året som man kunde delta i konferensen endera en eller två dagar. Båda möjligheterna utnyttjades. Arrangemangen för konferensen sköttes av Södra sektionen (Gunilla Jansson, Jenny Olsson-Korsu, Tove Selkälä, Maria Verhola, Karolina Zilliacus och Maria Österman-Lastuniemi) samt en arbetsgrupp från Borgå stadsbibliotek (Helena Backman-Karvonen, Melina Björklund, Åsa Ilander, Nina Kihlman, Catharina Latvala samt Henrik Lenck).

Utbildning

Funktionärsutbildningen vid Borgå handelsinstitut har fortsatt under Katarina Antmans kunniga ledning och har 15 deltagare. Under våren ordnades en introduktionsdag för de inom biblioteksområdet som lovat ställa upp som bedömare vid den individuella läroavtalsutbildningens avslutande.

Katalogisering

Översättningsarbetet av Monografoiden kuvailu har påbörjats i november 2007. Studerande Maria Johansson från Informationsförvaltningen vid ÅA åtog sig arbetet. Finansieringen sker i samarbete med Borgå handelsinstitut, FSBF och Åbo Akademi. Översättningen kommer

att finnas endast i elektronisk form och beräknas bli färdig under våren 2008.

Seminarier och kurser

Biblioteksföreningarnas samarbetsorgan (BSO) har tillsammans ordnat seminarier under året. I april handlade seminariet Ny image - bättre lön (27.4) om synlighet för bibliotekarierna, där samtliga fackföreningar på området och biblioteksorganisationer samarbetade. Tillfället var välbesökt och riksdagsman/Finlands biblioteks-förenings ordförande Tarja Cronberg fanns med som panelordförande. Vilken betydelse seminariet hade för de lyckade löneförhandlingarna låter sig inte sägas, men samarbetet mellan fackföreningar och biblioteksföreningar kommer att fortsätta. Resultatet från årets löneförhandlingar torde aldrig ha varit så framgångsrikt som detta år.

Det länge planerade seminariet med representanter för alla former av utbildning ordnades också av BSO (5.10). För första gången fanns alla utbildningar representerade och en konstruktiv diskussion fördes. Bl.a. uppmanade Eero Sormunen, professor vid Tammerfors universitet, fältet att ta kontakt och föreslå uppgifter för prograduvhandlingar. Man beslöt att ordna återkommande sammankomst av denna typ.

Ytterligare en internationell konferens Making a difference - conference (7.-10.5.2007) har BSO varit med om att organisera. Konferensen hölls både i Helsingfors och i Tallinn.

BSO har också tillsammans svarat på Undervisningsministeriets förfrågan om upphovsrättsliga ärenden och om vilket ministerium som skall ha ansvar för copyrightfrågan. De upphovsrättsliga frågorna stannade kvar på Undervisningsministeriet.

Nytt projekt

Föreningen har åtagit sig att vara huvudman för ett nytt projekt. Det handlar om ett läsprogram som sker i nära samarbete med Svenska kulturfonden. Projektets närmare planering kommer att skjutas upp till nästa år

Carola Bäckström och Katriina Strandwall har representerat föreningen.

5. INFORMATION OCH ARKIV

Föreningens medlemstidning Bibban utkom som vanligt med tre nummer under

året. Årets sista nummer blev något försenat och distribueras under januari 2008. Tidningen har utkommit i en upplaga på 450 exemplar. Sex redaktörer har haft ansvar för tidningens innehåll: Katriina Strandwall, Ulrika Backlund, Jenny Olsson-Korsu, Maria Verhola, Karolina Zilliacus, Tove Selkälä. Solveig Hortans har gjort layouten och medverkat som redaktör för nummer 1. Redaktörerna tackar alla som bidragit med texter under året.

6. SEKTIONERNA

Sektionen för södra Finland:

Tove Selkälä var ordförande och Maria Verhola sekreterare för sektionen. Sektionen sammankallades 5 gånger under året. Sektionens verksamhet under året har till stor del varit planering och genomförande av årskonferensen som ordnades i Borgå 6-7 september. Södra sektionen har varit medarrangörer för mötet kring svenskt barnbiblioteksarbete som ordnades 27.10 i Helsingfors. Huvudansvarig för mötet var Susann Ahlroth-Särkelä, barnbibliotekarie vid Helsingfors stadsbibliotek.

Österbottniska sektionen:

Katriina Strandwall har fungerat som ordförande och Annika Lund som sekreterare. Sektionen har haft två ordinarie möten: 24.1 och 19.9. Vårsmötet ordnades i Karleby stadsbibliotek den 5 maj. Deltagarna i mötet fick även bekanta sig med biblioteksbyggnaden och en guidad rundtur gjordes i den gamla stadsdelen "Neristan". Dagen avslutades med gemensam middag.

Sektionen ordnade i samarbete med Fredrikabiblioteken bussresa till årskonferensen i Borgå 6-7.9 samt bokmässan i Helsingfors 26-27.10. Sektionen stödde medlemmarnas resa till årskonferensen.

7. UTSKOTTEN

IT-utskottet

Medlemmar i IT-utskottet 2007: Robin Fortelius (Biblioteken.fi), Solveig Lund (Fredrikabiblioteken), Harriet Lill-Smeds (Östnyländska webbliotek), Helena Backman-Karvonen (Porsse), Gerd Backman (Blankabiblioteken), Leena Uhlenius (Katrina), Ringa Sandelin (FSBF), Leena Salminen (FinELib).

IT-utskottet hade två ordinarie möten 21.5 och 3.12. Under vårmötet behandlades bl.a. utvecklingen av Biblioteken.fi. Under höstmötet redogjordes för Marc21 och

FinnONTO och utvecklingsarbetet av Allårs till ontologin ALLSO (Allmän svensk ontologi).

Utskottet för Internationella ärenden

Medlemmar: Disa Svenskberg

Utbildningsutskottet

Medlemmar: Johanna Vidjeskog, Malin Vikström

Reseutskottet

Medlemmar: Harriet Breider, Airi Forssell, Gunilla Jansson

Utskottet för dokumentbeskrivning / katalogisering

Medlemmar: Gunilla Jansson, Annika Lund, Ringa Sandelin, Katriina Strandwall, Heidi Troberg, Maria Österman-Lastuniemi

8. FÖRENINGENS REPRESENTATION I ARBETSGRUPPER, KONFERENSER, KURSER OCH DYLIKT

EBLIDA: Disa Svenskberg deltog i mötet i Coimbra 9-10.3 och i Reykjavik 11-12.5 valdes Saara Ihamäki till ny finländsk representant istället för Disa Svenskberg. IFLA-konferensen i Durban: Karolina Zilliacus och Eva Costiander-Huldén som ersatte Robin Fortelius

IFLA Section IT management: Eva Costiander-Huldén

Kirjastopäivät 2007 Biblioteks dagar i Kuopio 6-8.6: Ringa Sandelin

Möte för representanter för de nordiska biblioteksforeningarna i Stockholm 8.-9.11: Robin Fortelius

Utbildningsdag för bedömare inom läroavtalsutbildningen: Ringa Sandelin

Biblioteksforeningarnas samarbetsorgan: Ringa Sandelin och Jenny Olsson-Korsu.

Organisationen har ordnat följande sammankomster:

1) Seminarium om bättre lön: Ringa Sandelin, Disa Svenskberg.

Tvåspråkig folder skapades i samband med detta seminarium

2) Seminarium om utbildningen inom biblioteks- och informationsområdet

Närvarande: Ringa Sandelin

3) Diskussionstillfällen med representanter för fackföreningar

Närvarande: Ringa Sandelin, Disa Svenskberg

Möte hos Kulturminister Stefan Wallins sekreterare mån 4.6: Ringa Sandelin.

Artikel om bibliotekariens roll i Kirjastonhoitaja tulevaisuudessa : Ringa Sandelin

9. NATIONELLT, NORDISKT OCH INTERNATIONELLT SAMARBETE

FSBF får i utbyte mot Bibban följande tidskrifter:

Biblioteksforum, utgivare Norsk biblioteksforening.

BIS, utg. Bibliotek i Samhälle, Sverige

Scandinavian Public Library Quarterly

Arena, utg. av Svenska modersmålläraforeningen

Föreningen är medlem i:

Inbemska organisationer:

Finlands biblioteksmuseiförening

Svenska studiecentralen

Åbolands föreningsråd

Internationella organisationer:

EBLIDA

IFLA, sektionerna för Public Libraries,

Information Technology, Reference Service,

Library Service to Multicultural Populations,

Management of Library Associations Section

Medlemsärenden

Medlemsavgiften är i år 20 euro, för biblioteksstuderande, pensionärer och arbetslösa 10 euro.

Du kan betala medlemsavgiften med bankgirot som postats hem till dig under februari månad, tillsammans med kallelsen till vårmötet.

Ifall du är osäker på om du har betalat din medlemsavgift eller inte så kan du kontakta mig via e-post: fsbf@gmail.com eller per post. Postadressen finns längre ner på sidan.

Kom ihåg att även tidskriften Svenskbygden ingår i medlemsavgiften. För att få Svenskbygden krävs registrering vid Svenska folkskolans vänner (<http://www.sfv.fi>).

Tibo trading ger rabatt på bokinköp åt FSBF:s medlemmar.

Föreningen önskar få in medlemmarnas e-postadresser för att underlätta informations-spridningen. Meddela e-post adressen till fsbfmedlem@gmail.com

Adressförändringar kan göras genom att skicka e-post till samma adress eller per post på adressen:

Finlands svenska biblioteksforening

c/o Johanna Vidjeskog

Stadsbiblioteket i Jakobstad

Runebergsgatan 12

68600 Jakobstad

KITKA 1-2-3

På väg mot en nationell författardatabas

VIRVA SOIKKELI

Under årens lopp har en stor mängd författaruppgifter samlats på bibliotekens, främst landskapsbibliotekens, webbsidor. De lokala författarna har lyfts fram ur bibliotekens och författarnas egna sidor. De olika tekniska lösningar som har använts varierar beroende på den kunskap och förmåga som funnits i biblioteket. För att inte tala om den entusiasm personalen haft.

För att söka information om en viss författare måste man idag veta var han eller hon har levt och verkat för att kunna söka sig till rätt landskapsbiblioteks webbsida. Därtill kommer att det inte alltid är helt lätt att hitta författarinfo på bibliotekens sidor och att sökmotorer saknas.

Endast två av de nästan tjugo författarregistren är databaser med mångsidiga sökmöjligheter, dessa är Vaski vid Åbo stadsbibliotek och Pakkala i Uleåborg.

Projektet KITKA

År 2004 grundades en arbetsgrupp inom Pallaskonsortiets landskapsbibliotek för att förbättra tillgängligheten till författaruppgifterna. Detta utvecklades till projektet KITKA 1. Direkt översatt till svenska betyder Kitka friktion eller gnissel, men förkortningen "kitka" kommer från projektets namn **KI**rjailijasivustojen ja kirjailija**TietoKA**ntojen yhdistäminen.

Projektets första period avslutades 31.5.2006 med en slutrapport som kan läsas på adressen <http://213.143.184.82/kirjasto/loppuraportti.pdf>.

I slutet av 2006 återstod att värdera resultatet och avgöra hur man skall förverkliga arbetet tekniskt. Vasa stadsbibliotek fick ansvar för projektet KITKA 2 och Antti Salminen började som projektanställd i juni 2007.

Under sommaren kom man fram till att databasen KITKA skall genomföras med programvaran DSpace, som baserar sig på öppen källkod. T.ex. Nationalbibliotekets Doria har också DSpace som teknisk plattform.

Författardatabasens användargränssnitt är färdigt för testning i början av året. Ett antal bibliotek med olika lösningar för sina författarsidor har ansökt om stöd från undervisningsministeriet för att fungera som piloter under försommaren.

Projektet går framåt i full fart hand i hand med den skönlitterära portalen i Åbo. Båda beräknas vara färdiga att offentliggöras våren 2009.

KITKA 2-mellanrapporten finns på adressen http://lib2.vaasa.fi/kitka/kitka_valiraportti.pdf.

Allt började inom Pallas-biblioteken men förverkligandet är inte beroende av det bibliotekssystem som används. I januari samlades en arbetsgrupp som har som uppgift att åstadkomma ett Dublin Core lagringsunderlag eller inmatningsformulär som skraddarsys för KITKA.

Det är tänkt att författarmaterialet från alla landskapsbibliotek skall kunna överföras till författardatabasen KITKA med så små ansträngningar som möjligt.

Som vi alla vet, blir sådan här gemensam nationell service lätt "finskbetonad". Som projekthandledare tänkte jag passa på tillfället att locka med de svenskspråkiga biblioteken för att hjälpa till vid över-sättningen av författaruppgifterna. Ta gärna kontakt med mig. virva.soikkeli@vaasa.fi.

Arbetsfördelningen och rollerna kring den nuvarande och kommande litteraturservicen har kartlagts vid möten och via e-post.

Åbo stadsbibliotek och Biblioteken.fi är ansvariga för den skönlitterära portalen som får författaruppgifter från KITKA. Verkuppgifterna i KITKA länkas däremot till tjänsterna i den skönlitterära portalen. ORD I TIDEN fortsätter sin berömda linje med nationella författarnamn men i gott samarbete med KITKA. KITKA kommer att bjuda på användarvänlig författarfakta med lokala kryddor om över 3 000 författare.

KITKA är en lösning för att stödja en gränslös tillgång till bibliotekens litteraturkännedom och mångsidiga författarinformation. Man baserar sig på Bibliotek 2.0-principer i alla möjliga sammanhang, så varför inte också i dessa bibliotekens centrala kunskapsområden?

Info om projektet finns i KirjastoWiki http://wiki.kirjastot.fi/index.php/Projekt_Kitka2

Virva Soikkeli
projektkoordinator KITKA II-projekt
Vasa stadsbibliotek-landskapsbibliotek
06 325 3536, virva.soikkeli@vaasa.fi

BARNBIBLIOTEKARIER från SÖDRA FINLAND träffades I HELSINGFORS

EVA WILENIUS

I oktober 2007 bjöd Susanne Ahlroth vid Richardsgatans bibliotek i Helsingfors biblioteksfolk från hela Nyland till ett seminarium kring barn- och ungdomsbiblioteksverksamhet. Deltagarna kom från Borgå, Dalsbruk, Dragsfjärd, Ekenäs, Esbo, Helsingfors, Ingå, Kyrkslätt, Liljendal, Lovisa, Pargas, Sibbo och Vanda.

Vad vill biblioteken ge barnen?

Sanne Ahlroth inledde seminariet med att bl.a. fråga oss deltagare vad vi tycker att vi har att erbjuda barn och ungdomar vid biblioteken. Svaren kom snabbt och med övertygelse. Vi vill ge upplevelser, genom berättelserna ge hopp för framtiden, modeller för barnen om hur man kan leva sitt liv. Vi vill också ge informationskompetens, läsvana och ett rikt språk. I biblioteken kan barnen hitta trygga ställen att vara på, icke-kommersiella rum där man inte frågar efter prestationer utan där man får vistas i lugn och ro.

Vi frågade oss hur väl vi egentligen känner till barns och ungdomars verklighet idag. Den tekniska utvecklingen skapar känslor av osäkerhet hos många vuxna. En viss trendkänslighet är naturligtvis bra, men man ska också komma ihåg att barn och ungdomar är olika. Vid biblioteken är vi kanske lite efter i trenderna, men man behöver kanske inte heller följa dem slaviskt. Man måste kanske inte hänga med i allt? Det är ju också viktigt att vi fungerar som förmedlare av traditioner och en kultur med förgreningar bakåt i tiden.

Hur jobbar vi?

Vi fick lyssna på presentationer av barnbiblioteksverksamheten i Borgå, Helsingfors, Kyrkslätt och Pargas. I Borgå har man bl.a. "*Biblioteksäventyr för coola typer*" där barnen får agera detektiver. Richardsgatans bibliotek i Helsingfors söker aktivt samarbetspartners från stadens andra institutio-

Deltagare på seminariet om barn- och ungdomsbiblioteksverksamhet. Foto Eva Wilenius

ner och ordnar t.ex. ordverkstäder och babyoesiträffar. I Kyrkslätt har man bland mycket annat ett tvåårigt projekt som heter Litteraturens körkort där skol-eleverna får skapa en avatar åt sig, en slags läsehjälte eller läsemästare. I Pargas reser barnbibliotekarien runt i skolorna med en fingerdocka som är bibbans vaktmästare och heter Allu Lindholm, bokpratar för 70 grupper i året och är aktivt med vid lärar-möten och föräldrakvällar.

I Borgå bokpratar man gärna för fler skolor, t.ex. i högstadierna. Att aktivt göra reklam för bokprat är uteslutet. Tiden räcker helt enkelt inte till för alla intresserade. Pargas efterlyser hjälp med att hitta de böcker som det lönar sig att lägga ner tid på. I Helsingfors har man redan länge bokpratad och här har så småningom en förståelse för vad det kräver ökat. Bibliotekarierna får t.ex. för en veckas bokprat arbeta en dag hemma för att skriva listor osv. De får också ersättning i pengar

av stadsbiblioteket per bokpratsgång/dag, ca 40 euro/dag, taxisedlar för att åka taxi till skolorna, och vikarier som skolverket betalar. Mängden aktiviteter som ordnas på de olika biblioteken känns nästan överväldigande. Här konstaterade ändå en seminariedeltagare att det är viktigt att göra det man kan, välja och välja bort. Viktigt att säga nej ibland; "I år jobbar vi med åk 3. Punkt".

Har vi framtidsvisioner?

Seminariet handlade en hel del om bibliotekets plats i ett omgivande samhälle, där allt rör på sig väldigt snabbt och en allt hårdare prestationsanda råder. När bibliotekarien Harriet Björklund i Helsingfors bokpratade i en lågstadielklass frågade ett barn om Harriet faktiskt läst alla de här böckerna. Jo, svarade Harriet, det hade hon. Efter att ha smält detta förunderliga frågade barnet: "*Läser du så mycket för att bli berömd*"?

Vad gör vi då i biblioteket som ingen annan gör? Vad kan just vi erbjuda?

För det första konstaterades det att vi har böckerna och kunskap om dem, också i ett större perspektiv. För det andra är biblioteket ett alternativ till det kommersialiserade fritidsutbudet. Bibban fungerar så att man delar på saker, den är ett alternativ till ytlighet och brådska. Här spelar tryggheten en viktig roll, vi erbjuder rum och mötesplatser med närvarande vuxna. Vi borde informera vid fler platser, t.ex. besöka föräldrakvällar och berätta om

biblioteket som ett alternativ till alla dessa hobbyn där prestationsanda råder. När vi ordnar jippon i biblioteket kunde vi försöka hitta på alternativ, alla mera spännande jippon behöver inte handla om tävlingar för barnen. Borde inte läsande egentligen få vara fritt från tävlande? Här kunde vi kanske sammanställa en idébank om aktiviteter kring böcker och läsande som inte handlar om tävlingar?

Seminariets slutdiskussion visade på ett behov av fortsatta träffar och mera samarbete. Vi vill ha en fortgående diskussion

där man delar med sig av sin kunskap, tipsar varandra om allt från hur man får böckerna att räcka till, nya och bra bokpratsböcker, hur man söker pengar, hur man balanserar med stora ambitioner och små resurser, och hur man ska göra för att inte bränna ut sig.

Sanne Ahlroth kommer att sammankalla nästa möte i Helsingfors i april-maj 2008.

JORDEN RUNT PÅ 64 DAGAR!

ANITA PITKÄKANGAS

Oravais är en kommun med drygt 2 000 invånare. I Oravais kommunbibliotek arbetar två deltidsanställda, biblioteks- och funktions- och biblioteks- direktör Karin Pasanen och biblioteks- funktionär Anita Pitkäkangas. Trots småskaligheten sjuder biblioteket av aktivitet. Ett exempel på detta är läseklubbarna för barn i lågstadietåldern.

Högläsning och lästävling

Läseklubbarna sammankom sommaren 2007 i Oravais bibliotek och dragare för dem var Anita Pitkäkangas. Grupperna var till antalet två och barnens antal var 24. Ena gruppen bestod av barn i årskurs 1-3 och fick heta "*Piraterna*". Den andra gruppen hette "*Späckbuggarna*" och gruppens deltagare var barn i årskurs 4-6. Klubbarnas verksamhet stöddes av Svenska Folkskolans Vänner och detta möjliggjorde inköp av litteratur.

Till varje deltagare inköptes tre böcker. Barnen fick läsa böckerna under sin fritid och under träffarna förekom diskussioner kring böckerna. Barnen fick också lyssna på högläsning. "*Piraterna*" fick lyssna på Åsa Linds bok *Sandvargen* och "*Späckbuggarna*" lyssnade på Daniel Defoes *Robinson Crusoe*. Deltagarna utmanade en grupp av föräldrar, benämnd "*Gammelgäddorna*", till en tävling om vem som läser flest sidor. "*Gammelgäddorna*" läste 21 315 sidor. Antalet boksidor som barnen läste var hela 41 093. Tillsammans reste de jorden runt på 64 dagar genom alla sidor och fick läsoplevelser från många delar av världen.

Många boktips

Läseklubbarna gjorde under sommaren en egen utställning vid namn "*Skattkammaren*". Ett fiskenät sattes upp och boktips skrivna på pappersfiskar kunde samlas in, totalt kring 100 stycken. Barnen samlade också ihop favoritböcker i en skattkista. Vem som helst kunde sedan låna böcker ur skattkistan. Barnen har därutöver skrivit egna sagor och gjort teckningar inspirerade av högläsningens böckerna.

Intervjuer

Läseklubbssdeltagarna aktiverade sig även som journalister. En läseklubb besöktes av Oravais kommundirektör Markus Myllyoja, och barnen intervjuade honom. Myllyoja berättade bland annat att han som barn gillade att läsa indianböcker. Deltagarna nöjde sig inte med denna intervju utan skickade även ett brev till president Tarja Halonen och e-post till kulturminister Stefan Wallin. President Halonen svarade med ett brev, i vilket hon berättar att hon gillar Väinö Linnas *Här under Polstjärnan* och att hennes drömyrke som barn var spårvagnskonduktör. President Halonen lät också bifoga inskannade fotografier på sina två katter Miska och Rontti. Kulturminister Wallin å sin sida svarade på mejlet redan efter en halvtimme. Han nämner att egna favoritfigurer som barn var Emil i Lönneberga och Pippi Långstrump. För sina barn läser han till exempel *Hundarnas Kalevala* av Mauri Kunnas och *Pija*

Lindenbaums Gittan och gråvargarna, *Gittan och älgbrorsorna* och *Gittan och fårskillarna*.

Intervjuerna med Stefan Wallin och Markus Myllyoja samt president Halonens brev finns att läsa på Oravais kommunbiblioteks hemsida för barn och unga, i likhet med flera recensioner av böcker som läseklubbarna tagit del av. På hemsidan finns även fotografier och inskannade berättelser skrivna av barn i Oravais skolor inom projektet "*Sagoäventyr*".

Det råder alltså inte brist på idéer i Oravais kommunbibliotek och Bibban önskar kommunbiblioteket mycket inspiration även i fortsättningen!

Källor:

Oravais kommunbiblioteks hemsida
<http://www.fredrika.net/oravais/>
text av Anita Pitkäkangas
Oravais och Vörå-Maxmo kommunblad,
text av Anita Pitkäkangas

CARITA FORSMAN-RUDELS

Bibliotekschef vid Dragsfjärds kommunbibliotek

MARIA VERHOLA

Kan Du berätta litet om din bakgrund, t. ex. hurdan utbildning Du har. Andra arbetsplatser innan Dragsfjärd? Hur länge har Du arbetat i Dragsfjärd?

Efter att jag hade tagit ut mina hum. kand. papper vid ÅA fick jag ett lärarvikariat i mina ämnen svenska och tyska på ett gymnasium i Karlstad. När vikariatet var slut flyttade jag till Göteborg för att studera Nationalekonomi. Det här var slutet av sextioalet då man trodde att man kunde lära sig förstå de stora sammanhangen. Så väl var det ju inte men vid sidan av studierna till fil. kand. vid Göteborgs universitet jobbade jag som timanställd kontorist (funktionär) vid Göteborgs stadsbibliotek och kom under tiden fram till att jag inte ska bli vare sig national-ekonom eller modersmållärare utan just precis bibliotekarie.

I Göteborg träffade jag också min man som är oceanograf och hade fått ett stipendium för ett års vistelse i Bergen i Norge. Jag kollade med bibliotekarieutbildningen vid Social- och kommunalhögskolan i Helsingfors att det var ok med utländsk praktik och jobbade under nio månader som assistent/praktikant på olika avdelningar vid Bergen offentlige bibliotek, bl.a. två tre veckors turer med

bokbåt i Hordaland. Trots att min utländska praktik plötsligt sågs som ett hinder för inträde vid Soc. och kom., lyckades jag krångla mig in på utbildningen som en av 25 biblioteksstuderande.

I december 1973 fick jag min bibliotekarieexamen och tillträdde genast efter årsskiftet en tjänst som den första utbildade och heltidsanställda bibliotekarien i Dragsfjärd. År 1976 lockades jag att söka ett nordiskt jobb som bibliotekarie vid Nordens folkliga akademi och Nordiska folkhögskolan i Kungälv. Min man hade efter ett halvt år i Dragsfjärd återvänt till sin forskning i Göteborg. Kungälv ligger två mil från Göteborg, så trots att jag stortrivdes i Dragsfjärd kunde jag inte låta bli att söka jobbet.

Under sex år som nordisk tjänsteman hann jag lära mig en hel del om det nordiska och dessutom föda två barn. När mammaledigheten för barn nummer två var slut hade vi kommit fram till att Dragsfjärd var platsen där våra barn skulle växa upp. Lämpligt nog var bibliotekarietjänsten där igen ledig att söka. I januari 1982 tillträdde jag för andra gången och går nu i pension efter allt som allt 28 år i Dragsfjärds kommuns tjänst.

Vad gillar Du mest i arbetet? Är det något biblioteksområde Du speciellt har haft intresse för under dina år i Dragsfjärd?

Mångsidigheten i arbetet är nog det jag gillar mest men barnlitteraturen och samarbetet med skolan har haft en speciell plats i mitt hjärta. Intresset har jag delat med mina medarbetare som har skött den sidan bättre än man kan begära. Men det är med en speciell värme jag minns de gånger jag själv har haft tillfälle att bokprata i skolan.

Finns det något Du inte gillar i arbetet?

Att göra den årliga statistiken är alltid lika jobbigt.

Hur tycker Du arbetet förändrats genom åren?

Datoriseringen har förenklat rutinerna och gjort litteratursökningen intressantare. Kunderna har lärt sig att ställa krav. Den allra bästa förändringen är dock nätverksamarbetet. För de anställda inom nätverket Blanka har samarbetet inneburit stimulans i form av nya kontakter och nya utmaningar. För mig har det varit en riktig guldkant här på slutrakan.

Ibland har jag fått för mig att bibliotekarie-jobbet värdesätts mer idag än då jag

började jobba. Men löneförhandlingarna brukar ta mig ur den villfarelsen. Kära unga kolleger, känn ert värde och gör någonting åt saken! Jag gjorde det inte.

Finns det någon rolig / minnesvärd anekdot du minns från arbetsåren?

Oh ja, många! Den kanske äldsta härs-tam-mar från mitt första besök i filialbiblioteket ute på Hitis år 1974. Några stycken ur min ambitiösa nämnd och jag tog oss dit från Dalsbruk i en liten motorbåt. Väl framme skulle vi efter biblioteksbesöket beställa en taxi för att besöka en utlåningsstation i grannbyn Rosala. Henriksson, byns enda taxichaufför, var upptagen med ett brådskande reparationsjobb i Hitis kyrka. "Kör själva. Bilen står nere på åkern och nycklarna är i!" var hans budskap till nämnden. Det visade sig att jag var den enda i sällskapet som hade körkort. Det hade jag fått tolv år tidigare och inte kört sedan dess. Men mitt sällskap tyckte att en duktig bibliotekarie klarar allt. Så jag satte mig i bilen, en ur-gammal oregistrerad VW, och lyckades inte få i backen. Budet gick till Henriksson uppe vid kyrkan och han tog sig tid att springa ner till oss och backa ut bilen. Men kan du inte visa mig hur man gör för att få in backen, frågade jag. "Inga behöver du backen till Rosala", sa Henriksson och sprang upp till kyrkan igen. Och inte behövde jag den heller.

Du är visst personen som hittade på att Fira Skymning i Norden? Kan Du berätta litet om det?

I augusti 1994 blev jag med kort varsel tillfrågad om jag kunde delta som den ena av två finländska representanter i de nordiska bibliotekens nygrundade PR-föreningsmöte i Köpenhamn. Det kunde jag och bland de många frågor som behandlades under ett två dagars möte skulle vi hitta på någonting som biblioteken i Norden kunde göra gemensamt för att göra allmänheten uppmärksam på vår långa gemensamma nordiska tradition. Jag hade i tio års tid dragit Arbetarinstitutets litteraturcirkel i vår lilla bokstuga i Kärra by. Cirkeln kallade jag "Fira skymning med bokprat" och vi brukade faktiskt diskutera böcker i skenet av levande ljus. Begreppet "Fira Skymning" hade jag från min mamma som hade berättat för mig om hur de i hennes hem samlades i skymningen och lyssnade till hennes pappa som läste högt ur bibeln i ljuset av en pärla. Under min tid i Kungälv fick mammas berättelser

plötsligt vetenskaplig tyngd då den isländska rektorn för Nordiska folkhögskolan Magnús Gíslason doktorerade på fenomenet vid Uppsala universitet. Kvällsvaka hette hans avhandling.

Efter en längre brainstorming i Köpenhamn som inte ledde till något nämnvärt resultat berättade jag om min litteraturcirkel och dess bakgrund. Konceptet föll i god jord, även om långt ifrån alla närvarande kände till begreppet "Fira skymning." Trevligt att du som är ung använde det finlandssvenska uttrycket Fira skymning. I Sverige heter det ju Kura skymning och det har nu börjat ta överhanden också hos oss.

Vilken dag är Din sista arbetsdag? Det första Du gör efter att ha gått i pension?

Skottdagen som ju heter karkauspäivä på finska är min sista arbetsdag och då bjuder Dragsfjärds kommun biblioteksbesökarna på kaffe och tårter.

Det första jag gör efter pensionen är att ställa in mig på att njuta av vårens olika skeden, om det nu blir någon vår efter denna långa höst. Som yrkesverksam har jag haft lite svårt att hinna med våren. Kanske hittade jag en tussilago i knopp och så vips var vitsipporna utblommade.

Namn: Carita Forsman-Rudels

Bor: i Genböle by i ett torp från 1800-talet.

Familj: Man, två utflugna barn och två kattor.

Intressen: Läsning och skogspromenader. Favoritbok / böcker (eller genre): Växlar med humöret och livets olika skeden. Nju-ter just nu av Agneta Pleijels Kungens komediant parallellt med Jenny Diskis motvilliga resenär.

Favoriträtt: All god mat.

Dryck: Vatten ur egen brunn, rödvin, vitt kan också vara underbart i sitt rätta sammanhang.

NY BIBLIOTEKSCHEF BLIR...

Eija Sjöblom, född och uppvuxen i Åbo Bor: Västanfjärd, egnahemshus på stranden

Familj: Sambo Jarmo + strävharig tax Donna

Intressen: Böcker, skärgården, Donna

Favoritböcker: Deckare

Favoriträtt: Thai-mat

Dryck: Vatten, rödvin

Eija tillträdde tjänsten som bibliotekschef 4.2.2008, och jobbar hela februari med Carita Forsman-Rudels för att komma in i jobbet - jättelyxigt!

FM från Turun yliopisto 1990, huvudämne etnologi, biämnena religionsvetenskap, finsk-, allmän- och kulturhistoria, arkeologi, folkloristik.

From 2002 studier i informations-förvaltning vid Åbo Akademi (examens-inriktad fortbildning), idag 58 sv, gradun fattas... i studierna ingår också grundstudier i informationsbehandling. Jobbade länge som butikschef på färjorna mellan Finland och Sverige. Korta vikariat vid Turun yliopisto, assistent, vid länsstyrelse, planerare och en projekt vid Raisio stads skolavdelning (kvalitetsundersökning)

From 2002 bibliotekssekreterare vid ÅAB; Fennica och teologiska fakultetens bibliotek.

Förväntningar... Väntar på ett intressant, krävande jobb i den ständigt utvecklande biblioteksmiljön, utmaningar vid samman-slagning av Kimitoöns kommuner, sam-arbete speciellt med Blanka-gruppen.

I biblioteket gillar jag speciellt kontakten till människor och litteratur.

Läser ivrigt: allt möjligt

NYA DOKTORSAVHANDLINGAR

År 2007 disputerade Kerstin Sevón och Pia Södergård i ämnet informationsförvaltning vid Åbo Akademi. Pia Södergårds doktorsavhandling går under namnet *"Virtuell gemenskap - ett informationsvetenskapligt perspektiv på ungdomars cyberkultur"* och Kerstin Sevóns doktorsavhandling heter *"Bibliotekarierollen i en ny utbildningsorganisation: en studie vid fyra yrkeshögskolor"*. Avhandlingarnas ämnen är således sinsemellan väldigt olika, men givetvis är båda lärorika för oss biblioteksanställda och även andra intresserade.

Kerstin Sevón:

Bibliotekarierollen i en ny utbildningsorganisation: en studie vid fyra yrkeshögskolor

Bibliotekarierollen

Mellan åren 2001 och 2007 föddes en avhandling i ämnet informationsförvaltning med bibliotekarien som huvudperson. Mera specifikt kan *"huvudpersonen"* sägas vara gestaltningen av bibliotekariens yrkesroll. Den framträder i en bestämd kontext, i finländsk yrkeshögskolemiljö, och begränsas ytterligare till etableringen av fyra svenskspråkiga yrkeshögskolor. Utöver bibliotekarierollen gestaltas en förändringsprocess i ramorganisationen. Den kan vara av allmänt intresse eftersom den inte är väsensskild exempelvis från en samgång mellan kommunala organisationer. Eftersom vi har att göra med en utbildningsinstitution är pedagogiken ständigt närvarande i texten.

Informationsforskningen spänner över ett vitt fält och det finns möjligheter till personliga val. Under många år i branschen hade jag intresserat mig för olika aspekter på bibliotekarieryrket, främst professionsutveckling och yrkesetik, men också tyst kunskap. I mitten av 1990-talet fick jag i mitt arbete på nära håll följa med en yrkeshögskolas födelse och fick en inblick i de utmaningar undervisningen ställde vid biblioteket. Inom ramen för projektet *"Information och inläring"* vid Åbo Akademi fick jag möjligheten att utnyttja mina olika erfarenheter. Projektet leddes av professor Sara von Ungern-Sternberg. De övriga medverkande var doktoranderna Jannica Heinström och Eeva-Liisa Eskola som båda koncentrerade sig på olika aspekter på studenters lärande. Jag valde alltså att göra en undersökning med syftet att utreda hur bibliotekarierollen hade utformades vid landets svenskspråkiga yrkeshögskolor under den nya utbildningens etablerings-skede samt att analysera och förklara rollutvecklingen.

Yrkeshögskolorna och deras bibliotek erbjöd en dynamisk miljö för en undersökning av professionsutvecklingen under en tid av organisationsförändring och proces-

ser som berörde både utbildningen innehåll och pedagogiska form. En omgivning i förändring antogs medföra utmaningar och nya möjligheter att utnyttja yrkeskunnandet. Tidigare professions-forskning tydde på att yrkesrollen kunde omförhandlas i en ny arbetssituation. Först gällde det att få ett grepp om förändringens omfattning och art, d.v.s. om ramorganisationen hade genomgått en verklig förändring i förhållande till den gamla yrkesundervisningen och vari den bestod? Sedan gällde det att ta reda på vilken roll bibliotekarierna hade tillskansat sig i den nya organisationen.

Undersökningen

Jag gjorde en intervjuundersökning år 2001 vid de fyra svenskspråkiga yrkeshögskolor som då fungerade i Finland. Materialet samlades in under 40 seminstrukturerade intervjuer med bibliotekarierna (och i några fall biblioteksfunktionärer), representanter för ledningen och för lärare från olika utbildningsområden vid de aktuella yrkeshögskolorna, Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola, Svenska Yrkeshögskolan, Yrkeshögskolan Sydväst och den dåvarande temporära Ålands Yrkeshögskola. Intervjuerna ger detaljerad information om hur bibliotekarierna själva och övriga aktörer såg på biblioteket samt på bibliotekariens arbete och yrkesroll och den utveckling som ägde rum. Visserligen presenteras basfakta om yrkeshögskolornas första utvecklingsfas, men genom att undersökningen inte är longitudinell beskrivs utvecklingsprocessen främst genom människors upplevelser av den.

Landets yrkeshögskolebibliotekarie hade från första början samarbetat och ställt upp gemensamma mål för biblioteks- och informationstjänsterna. Dessa var till gott stöd för hela fältet. Man fäste stor vikt vid att utveckla studerandes informations-färdigheter och att bygga upp deras

informationskompetens, vilket överensstämde med utbildningens allmänna mål även om dessa termer inte förekom i yrkeshögskolornas målbeskrivningar. Jag kunde registrera exempel på hur goda praktiker hade hunnit utvecklas. Ett flertal aktörer gav förslag till fortsatt utveckling av undervisningssamarbetet mellan bibliotekarie och lärare.

Resultatet tyder emellertid på att bibliotekarierna under yrkeshögskolornas etableringsfas endast i begränsad utsträckning lyckades omförhandla sin yrkesroll. Organisation var i allmänhet inte färdig att ta till vara det specifika kunnandet. En tänkbar förklaring är att informationshantering bygger på ett processkunnande som kan vara svårt att synliggöra. Bland bibliotekarierna märktes ibland en bristande tilltro till den egna förmågan och då blir det självfallet svårare att övertyga andra om vad man kan bidra med. Mest osäkra var bibliotekarierna i fråga om sina kunskaper i undervisningsämnen eftersom de samtidigt skulle stöda undervisning och forskning i ett flertal olika ämnen. Att samtidigt ens yttligt vara insatt i exempelvis teknik, vård, handel och skogsbruk och miljövard på en gång kändes som en stor utmaning. Det fanns också en rädsla bland bibliotekarierna för att klampa in på lärarens undervisningsdomän.

Rollutvecklingen

Bibliotekariernas etablering vid de fyra yrkeshögskolorna uppvisar en gemensam profil: Andra aktörer uppfattade till en början bibliotekariens roll som rent teknisk. Sedan framträdde servicefunktionen tydligare i takt med att det uppstod efterfrågan på bibliotekstjänster. Fortfarande uppfattades biblioteks- och informationstjänsterna av omgivningen främst som en stödfunktion till undervisningen. Digtalseringen av information har lett till att både studerande och lärare blivit medvetna om

att de behöver mera ingående kännedom om att lokala och globala informationsresurser. I den situationen vände man sig ändå inte automatiskt till bibliotekarien. Bibliotekarierna å sin sida ville bli erkända som specialister på att hantera information. Undersökningen tyder på att åtminstone en del andra aktörer uppfattade att en sådan rollutveckling skedde, bl.a. när bibliotekarierna lyckades förekomma lärarnas informationsbehov.

Som informationsspecialist har bibliotekarierna också en pedagogisk uppgift, som tydligast förverkligas i en aktiv handledar- och instruktörsroll. Den rollen förverkligades emellertid endast i begränsad utsträckning vid yrkeshögskolorna, eftersom den förutsätter integration i ämnesundervisningen, vilket organisationen som helhet inte stödde. Inom "mjuka" discipliner, där användningen av litteratur i undervisningen traditionellt var störst, hade integrationen nått längst, men framgången berodde helt på den enskilda lärarens inställning. Läraren "äger" fortfarande sin undervisning. Om undervisningen var uppbyggd så att man arbetade i lärarlag var det uppenbart lättare att acceptera eller söka medverkan från andra

yrkesgrupper. Undervisningens pedagogiska inriktning visade sig ha stor betydelse för biblioteksanvändningen och den roll bibliotekarien tilldelades. Ett problem-baserat lärande förutsätter aktiv och mångsidig källanvändning och innebär en större utmaning både vid uppbyggnaden av informationsresurserna och vid handledningen av studerande än traditionell kate-derundervisning.

"*Vad ska en bibliotekarie kunna?*", var en av de frågor som ställdes samtliga informanter. Här fanns stora variationer mellan omgivningens förväntningar, från "*hålla ordning i hyllorna*" till regelrätta forskningsinsatser. Någon lärare ifrågasatte behovet av bibliotekarier över huvud taget. Som väntat skiljde sig bibliotekariernas egen uppfattning om sin yrkesroll från övriga aktörers. De sistnämnda hade ofta en vag uppfattning om innehållet i dagens informationsutbildning, d.v.s. man kände inte till vilken yrkeskunskap man kunde förvänta sig.

Bibliotekarierna talade om vikten av synlighet och närvaro. En väg till erkännande var uppenbart att vara aktiv inom organisationen utöver det egentliga yrkesområdet. Det gällde t.ex. att medverka i arbets-grup-

per där tillfälle gavs. Om bibliotekarierna kunde bidra till det allmänna kvalitetsarbetet eller det pedagogiska utvecklingsarbetet höjdes profilen bland andra aktörer. Samtidigt såg bibliotekarierna att yrkesspecifikt kunnande på informationsområdet, såsom kunskapsorganisation, hade en vidare tillämpning. Flera bibliotekarier hade dessutom långvarig administrativ erfarenhet och ledarerfarenhet.

Intervjuerna med bibliotekarierna går närmare in på deras egna förväntningar och hur de infriades. Innan ramorganisationen hade funnit sin form fanns det en större öppenhet, en livligare kommunikation och bättre förutsättningar för bibliotekarierna att göra sig gällande. När situationen hade stabiliserats tenderade utbildningsprogrammen och institutionerna att sluta sig. Växelverkan minskade i allmänhet både dem emellan och med biblioteket. I den situationen blev kontakterna till andra yrkeshögskolebibliotekarier, till kollektivet, ett viktigt stöd. Framför allt var det ändå bibliotekariernas personliga ambitioner som drev på utvecklingen.

Pia Södergård: Virtuell gemenskap - ett informationsvetenskapligt perspektiv på ungdomars cyberkultur

Varför deltar ungdomar i virtuella gemenskaper? Vad får de ut av det och är ett engagemang i en gemenskap av någon betydelse för deras vardagsliv? Ungdomars spontana Internetanvändning under fritiden utforskas i avhandlingen ur ett informationsvetenskapligt perspektiv. I undersökningen, som byggde på observationer och intervjuer, deltog 29 svenskspråkiga flickor och pojkar i åldern 11-21 år. De kom från 11 olika orter i Nyland, Åboland, Åland och Österbotten och de flesta av dem var medlemmar i den virtuella gemenskapen Lunarstorm, en mötesplats som skapats för ungdomar i Sverige. Informationen var central i de delfrågor som ställdes: På vilket sätt hanterar ungdomarna information i en virtuell gemenskap? Vilka är deras infor-

mationskällor? Hur vet de om informationen är tillförlitlig? Hur är deltagandet i virtuella gemenskaper förankrat i den övriga Internet-användningen?

Källor:

Södergård, Pia (2007). Virtuell gemenskap - ett informationsvetenskapligt perspektiv på ungdomars cyberkultur. Åbo : Åbo Akademi förlag. Diss.

Avhandlingen finns även som nätpublikation:

<https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/19409/SodergardPia.pdf?sequence=2>

Sevón, Kerstin (2007). Bibliotekarierollen i en ny utbildningsorganisation: en studie vid fyra yrkeshögskolor. Åbo: Åbo Akademi förlag. Diss.

Avhandlingen finns även som nätpublikation:

<https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/13162/SevonKerstin.pdf?sequence=1>

Kyrkslätts kommunbiblioteks biblioteksdirektör

Margareta Kull-Poutanen

MARIA VERHOLA

Kyrkslätts kommunbiblioteks energiska biblioteksdirektör Margareta Kull-Poutanen blev i september 2007 belönad med förtjänsttecken i guld av Kirjastoseura. I motiveringen nämns att Kyrkslätt har ett utmärkt bibliotek, som följer sin tid och aktivt tar del i kommunens kulturliv. Speciellt noterar Kirjastoseura bibliotekets barn- och ungdoms-verksamhet och samarbetet som etablerats mellan biblioteket och skolorna. Enligt Kirjastoseura är det bibliotekets kunniga personals och speciellt biblioteksdirektör Margareta Kull-Poutanens förtjänst att biblioteket uppnått så goda resultat. Kull-Poutanen har i över 25 års tid modigt och fördomsfritt utvecklat Kyrkslätts biblioteksverk

Jag ringer upp Margareta Kull-Poutanen för en liten pratstund. *Margareta, hur känns det att få förtjänsttecknet i guld av Kirjastoseura? - Det känns jättefint! Det är roligt med denna form av uppskattning och det är PR för hela biblioteket.* Margareta betonar personalens insatser och att utmärkelsen också är personalens förtjänst. Det märks att Margareta uppskattar sin personal och är mån om en öppen och trivsamt atmosfär. Hon pratar om vikten av en kreativ stämning; personalen uppmuntras att komma med nya idéer och bolla med dem. Margareta berättar entusiastiskt om bibliotekets olika projekt och det råder ingen tvekan om att det flödar av kreativitet i biblioteket!

Intresse för barnbiblioteksverksamhet

Margareta Kull-Poutanen har studerat informationsvetenskap vid svenska Social och kommunalhögskolan i Helsingfors och arbetat som assistent i ämnet informations-förvaltning vid Åbo Akademi. Före hon år 1978 började sin bana vid Kyrkslätts bibliotek arbetade hon ett halvt år vid Richardsgatans bibliotek i Helsingfors. Margareta har också under ett år arbetat som biblioteksinspektör vid Länsstyrelsen, men saknade kontakten till biblioteks-användarna och återvände därför till Kyrkslätts bibliotek.

Margareta Kull-Poutanen är alltså speciellt intresserad av barnbiblioteksverksamheten. Varifrån kommer detta intresse? –

Barnbiblioteksverksambeten är min kärphäsa! säger hon. *Intresset har kommit naturligt genom mina egna barn och har utvecklats i takt med deras tillväxt.* I Kyrkslätts bibliotek finns dessutom en anställd barnbibliotekarie som har hand om den finska sidan av verksamheten och en biblioteksfunktionär som sköter om den svenska sidan. Även i Veikkola och Masabys bibliotek koncentrerar personalen sig rätt mycket på verksamhet för barn. Kyrkslätts biblioteks bokbuss kör regelbundet till alla kommunens skolor och daghem.

Kyrkslätts bibliotek försöker erbjuda biblioteksferdigheter åt alla ålderskategorier av barn. Föräldrar kan komma med sina babyar till bibliotekets babycafé, där de kan lära sig rimlekar. För lite större barn ordnas sagostunder. Förskoleeleverna får ta del av den s.k. *bokleken*. *Bokleken* går ut på att barnen kommer till biblioteket för att lära sig hur man hanterar böcker och hur verksamheten fungerar. Barnen får klä ut sig till "bibliotekarier" och prova på att t. ex. låna ut böcker själv. Då barnen börjat klass 1 får de besök av barnbibliotekarien i skolan. Barnbibliotekarien delar ut informationspaket, i vilka ingår boktips och bibliotekets eget bokmärke. Klasserna besöker sedan biblioteket och får biblioteksundervisning där. I klass 4 får barnen undervisning i informationsfärdighet och kan avlägga det s.k. *bibliotekskörkortet*, då de deltagit i tillräckligt många timmar undervisning. I 7: e klassen får eleverna

äter undervisning anpassad efter deras behov. Bokprat ges kontinuerligt åt barn och ungdomar och biblioteket förser klasser med temapaketer enligt önskemål. Dessutom genomför Kyrkslätts bibliotek aktivt olika projekt och utnyttjar projektmedel från undervisningsministeriet. Ett pågående projekt är "Läsexpressen", där elever i klass 3 får välja böcker från en lista och då de läst sex böcker får de ett diplom. Över 80 % av alla finskspråkiga elever som deltagit har fått ett diplom, konstaterar en nöjd Margareta. Däremot är procenten för de svenskspråkiga eleverna betydligt lägre! Kyrkslätts bibliotek har utarbetat en egen hemsida för barn och ungdom, där det, ex. finns ett spännande informations-söknings spel som ger färdigheter i informations-sökning på nätet. Spelet utgår från den 14-åriga Axel von Fersens "grand tour" i Europa och användaren ställs inför alla handa kvistliga frågor i anslutning till Fersens resa. Förresten, varför inte prova spelet själv?

Levande bibliotek

Margareta Kull-Poutanen vill hålla sitt bibliotek levande och försöker ständigt hålla sig underrättad om olika aktualiteter. Det är också viktigt att hålla sig synlig i media. För de vuxna biblioteksanvändarna ordnas regelbundna författarbesök, i samarbete med den lokala bokhandeln och förläggaren. Vid tematräffar inbjuds olika kyrkslättbor till biblioteket för att berätta

om sin verksamhet. För de äldre biblioteksanvändarna håller man på att starta ett seniorcafé. Margareta berättar att hon får stöd och hjälp av föreningen "Bibliotekets vänner", som är biblioteksanvändarnas egen förening. Föreningen ordnar eget program och anhåller om pengar från olika fonder till projekt.

En intressant nyhet på PR-fronten är Kyrksläotts tvåspråkiga bibliotekstidning "Spam", som delats ut till alla hushåll i Kyrkslätt. I tidningen finns olika biblioteksrelaterade artiklar skrivna av Margareta och andra anställda vid biblioteket samt andra biblioteksengagerade. Tidningen har en modern layout och presenterar på ett lättläst och småroligt sätt fakta om Kyrksläotts bibliotek, det ingår också t. ex. personintervjuer och bokrecensioner samt förströelser såsom bok-sudoku!

Till Margareta Kull-Poutanens framtida utmaningar hör huvudbibliotekets tillbyggnad. Kyrksläotts nuvarande huvudbibliotek färdigställdes år 1982 och man hoppas att småningom få större utrymmen, möjligtvis åren 2011-2012.

Margareta Kull-Poutanen har lyckats bygga upp en fungerande organisation med ett väl etablerat samarbete till skolor och andra instanser i Kyrkslätt. Man kan konstatera att det verkligen finns anledning att upp-märksamma henne för sitt arbete! Margareta vet inte vilka initiativtagarna till förtjänsttecknet är, endast att de är en grupp lokala biblioteksnyjutare. Det är anmärkningsvärt att initiativtagarna är just biblioteksanvändare och det visar hur mycket användarna uppskattar Kyrksläotts bibliotek. Bibban gratulerar Margareta och önskar henne många givande arbetsår även framöver!

Namn: Margareta Kull-Poutanen
Bor i Jorvas, Kyrkslätt
Familj: man, tre söner och en sonhustru
Lever: vill leva så miljövänligt och spår-
löst som möjligt.
Favoriträtt och -dryck: Gillar italienskt.
Dryck beroende av sammanhang, på skal-
an vatten-rödvin.
Favoritförfattare: Har ingen favoritbok
och läser hela tiden för att hitta sin favorit.
Gillar speciella brottstycken ur olika böcker.
Motto: *Orka vara entusiastisk i alla samman-
hang!*

Kyrksläotts bibliotek:
<http://www.kirkkonummi.fi/kirjasto>

Sökspelet på nätet:
http://www.kyrkslatt.fi/prime_273.aspx

KURS I MARKNADSFÖRING

Den 10 april 2008 kl. 9.15-16.30 ordnas en kurs för bibliotekspersonal i Borgå. Kursen heter Marknadsföring av bibliotek! och har som syfte att lära personalen att marknadsföra biblioteket bättre, både hos beslutsfattare i den egna kommunen och hos den breda allmänheten. Som utbildare fungerar Zuzana Helinsky från Borås. Helinsky är utbildad bibliotekarie som numera arbetar som konsult och föreläsare, med specialisering på just marknadsföring av bibliotek. Kursen kostar 35 • och bindande anmälan görs senast 31.3.2008 till utbildningsplanerare Katarina Antman (tfn 041 433 6118, e-post katarina.antman@pkol.fi) vid Borgå handelsläroverk. Kursen arrangeras av Borgå handelsläroverk / Företagsservice och Fortbildningscentralen vid Åbo Akademi.

bibban

är Finlands svenska biblioteksförenings medlemstidning, som utkommer tre gånger i året, i mars, maj och november.

ISSN 1459-5044

Huvudredaktör
Maria Verhola

Redaktörer
Tove Selkälä
Ulrika Backlund
Katriina Strandwall

Layout
Solveig Hortans

Tryckeri
Forsberg, Jakobstad

Ansvarig utgivare

Robin Fortelius (ordf.)
Adressuppgifter för föreningens styrelse
och ordförande finns på sid 2.

Medlemsavgift

Studera, arbetslösa och pensionärer:
10 euro
Ordinarie medlem: 20 euro

Betalas in på konto

800012-70200513
Referensnummer: 30 05002
Betalaren bör vara samma som medlem-
men!

Adressändringar

Meddelas till Johanna Vidjeskog som
ansvarar för medlemsregistret.

Leverans av material

Material som skall publiceras i tidningen levereras smidigast via e-post, men du kan också skicka cd-r skivor
Texter bör levereras i antingen MS Word (.doc) eller Rich text format (.rtf). Användandet av avancerade funktioner i textbehandlingsprogrammen bör undvikas. Lämna redigerandet åt redaktionen. Skriv gärna en ingress och märk ut information som skall placeras i lådor.
Bildmaterialet bör levereras antingen som blank papperskopia eller elektroniskt som JPEG (.jpg) eller TIFF (.tif) fil med en upplösning på 300 DPI eller mera. (Elektroniska bilder blir generellt tre gånger mindre tryckta på papper än de är på skärmen, så se till att storleken är tillräcklig.)
Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera inskickade texter före publikation

och ansvarar ej för returnering av inskickat material om ej annat överenskommit.

Pärmbild: Sankta Birgittas kyrka i Nykarleby.

FSBF PÅ NÄTET
www.biblioteken.fi

2

AVSÄNDARE

Finlands svenska biblioteksörening r.f.
c/o Maria Verhola
Museivägen 7 bostaf 5
10210 INGÅ

OBS! Sista inlämningsdatum för material
till följande nummer av Bibban är

15.4.2008